

Rapport

“FORT EUROPA”

Hoe denken Nederlanders over migratie en vluchtelingen in Europa en Nederland?

Onderzoek in opdracht van de Volkskrant, augustus 2015

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede

Datum

13 augustus 2015

Opdrachtgever

de Volkskrant

Auteurs

Peter Kanne
Laurens Klein Kranenburg

Publicatie

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron (I&O Research) en de opdrachtgever (de Volkskrant) duidelijk worden vermeld.

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding en onderzoeksvraag	5
1.1	Aanleiding voor het onderzoek	5
1.2	Onderzoeksvraag	5
1.3	Verantwoording.....	5
2.	Conclusies onderzoek 'Fort Europa'	7
3.	Kennis van migratie en vluchtelingen	10
3.1	Helft Nederlanders volgt nieuws	10
3.2	Omvang van vluchtelingenstromen	10
4.	Toelatingsbeleid	12
4.1	Meer of minder vluchtelingen toelaten?	12
4.2	Hoeveel meer of minder vluchtelingen?	16
4.3	Oorlogsvluchtelingen versus economische vluchtelingen	17
4.4	Herverdeling en terugkeerverplichting.....	18
4.5	Vestiging asielzoekerscentrum in de buurt.....	19
5.	Stellingen vluchtelingenbeleid.....	22
6.	Onderzoeksverantwoording.....	26

1

HOOFDSTUK

Inleiding en onderzoeksvraag

1. Inleiding en onderzoeksvraag

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

De Volkskrant besteedt van 3 tot en met 15 augustus 2015 - onder de titel 'Fort Europa' - speciale aandacht aan de vluchtelingen crisis in Europa. De grenzen van Europa staan onder druk door de toestroom van vluchtelingen. Sommigen vinden om humanitaire redenen dat Europa, en ook Nederland, deze vluchtelingen moet opvangen en een bestaan moet bieden. Anderen wijzen op de beperkte opvangcapaciteit van Europese landen en de gevolgen voor de verzorgingsstaat. Het is een debat dat de Volkskrant belangrijk vindt. Om na te gaan wat Nederlanders vinden van de vluchtelingen crisis en de aanpak die hierin moet worden gevolgd, heeft de Volkskrant I&O Research opdracht gegeven een opiniepeiling uit te voeren onder een representatieve steekproef van Nederlanders.

1.2 Onderzoeksvraag

I&O Research heeft dit onderzoek uitgevoerd onder Nederlanders van 18 jaar en ouder met als centrale vraag:

Hoe denken Nederlanders over de vluchtelingenstromen en de rol die Nederland hierin dient te nemen?

Als deelvragen onderscheiden we voor dit onderzoek:

- Kennisvragen voor respondenten:
 - Hoeveel mensen zijn er nu wereldwijd op de vlucht?
 - Hoeveel vluchtelingen probeerden in Europa asiel te krijgen?
 - Hoeveel vluchtelingen probeerden in Nederland asiel te krijgen?
- Vinden Nederlanders dat Nederland meer, even veel of minder vluchtelingen moet opvangen? En hoeveel meer of minder? Is er een verschil tussen oorlogsvluchtelingen en economische vluchtelingen?
- Welke rol moet de Europese Unie c.q. Nederland spelen in het beleid t.a.v. de vluchtelingenstromen?

1.3 Verantwoording

I&O Research voerde van donderdag 6 augustus tot en met zondag 9 augustus 2015 een online onderzoek uit naar de kennis, houding en standpunten van Nederlanders van 18 jaar en ouder ten aanzien van de vluchtelingenstromen in Nederland en Europa. In deze periode werkten 2.084 Nederlanders (18+) mee aan het onderzoek. Het I&O Research Panel vormde de steekproefbasis.

Zie hoofdstuk 6 voor een nadere onderzoeksverantwoording.

2

HOOFDSTUK

Conclusies

2. Conclusies onderzoek 'Fort Europa'

Per saldo meer tegen- dan voorstanders van ruimhartiger opnamebeleid

Slechts een kwart (24%) van de Nederlanders wil dat Nederland *meer* vluchtelingen toelaat. Bijna de helft (45%) wil dat Nederland *minder* vluchtelingen opneemt dan het nu al doet (tabel 1). Nog eens een kwart wil het laten zoals het nu is (niet meer, maar ook niet minder) en 8% weet het niet. Dit blijkt als de vraag 'Moeten er in Nederland wat u betreft meer, even veel of minder vluchtelingen worden toegelaten?' *zonder informatie* wordt voorgelegd.

Bijna alle kiezers van de PVV (95%) willen *minder* vluchtelingen toelaten, maar ook kiezers van 50Plus, VVD, SP en CDA willen eerder minder dan meer vluchtelingen toelaten. Kiezers van GroenLinks, ChristenUnie, PvdA en D66 willen – per saldo – vaker *meer* dan *minder* vluchtelingen toelaten.

Als verteld wordt – aan het eind van de vragenlijst – hoeveel mensen er wereldwijd op de vlucht zijn en hoeveel er in Europa en in Nederland aankloppen voor asiel, wordt het verschil tussen voor- en tegenstanders van een ruimhartiger opnamebeleid kleiner, maar zijn er nog steeds meer tegenstanders (39%) dan voorstanders (31%) van het toelaten van meer vluchtelingen.

Tabel 1

Moeten er in Nederland meer, even veel of minder vluchtelingen worden toegelaten? Zonder / met informatie
Moeten er meer, even veel of minder oorlogs- en economische vluchtelingen worden toegelaten?

	ZONDER INFO	MET INFO	OORLOGS- VLUCHTELINGEN	ECONOMISCHE VLUCHTELINGEN
Meer	24%	31%	42%	8%
Even veel	23%	26%	26%	13%
Minder	45%	39%	26%	75%
Weet niet	8%	4%	5%	4%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%

Vluchtelingenaantallen wereldwijd onderschat, Nederland goed ingeschat

Een groot deel van de Nederlanders denkt dat er wereldwijd enkele miljoenen mensen op de vlucht zijn. De helft heeft geen idee en van degenen die wel een idee hebben, denkt de helft drie miljoen of minder. Terwijl dat er in werkelijkheid zo'n 60 miljoen zijn. Als het gaat om vluchtelingenstromen naar Europa en Nederland zijn de inschattingen beter. Het aantal vluchtelingen dat in Nederland asiel probeert te krijgen (24.515) wordt bij benadering goed ingeschat (50% van de Nederlanders denkt minder dan 25.000, 50% denkt meer).

Vooraf huiver voor toelaten economische vluchtelingen

Het blijkt dat Nederlanders vooral niet meer *economische* vluchtelingen willen: driekwart wil dat er minder mensen naar Nederland komen die de armoede in hun eigen land ontvluchten en hun geluk hier willen beproeven. Ook CU-, PvdA- en GL-stemmers, die in het algemeen voorstander zijn van een ruimhartiger asielbeleid, zijn eerder geneigd *minder* dan *meer economische* vluchtelingen toe te laten.

Slechts 16% van de Nederlanders denkt dat het toelaten van meer migranten goed is voor onze economie. Ook als gewerkt wordt met een 'terugkeerverplichting' na twee of drie jaar vindt 60% het geen goed idee om meer economische migranten toe te laten. De Nederlanders die meewerkten en er een idee over hebben, denken dat grofweg de helft van alle vluchtelingen *economisch* vluchteling is.

Oorlogsvluchtelingen daarentegen – mensen op de vlucht voor oorlog of onderdrukking in hun land – zijn (per saldo) wel welkom.

Voor beide achtergronden (aantallen en redenen van migratie) geldt dus dat de kennis hierover het oordeel over meer of minder toelaten van vluchtelingen sterk beïnvloedt.

Draagvlak voor aanpak in de regio en restrictief beleid in Nederland

Grofweg lijkt het erop dat er een ruime meerderheid te vinden is vóór aanpak bij de oorsprong van het probleem (aanpak in de regio), dat er een licht negatieve teneur is over het al dan niet toelaten van meer vluchtelingen en wederom veel draagvlak voor een restrictieve aanpak aan de Europese binnengrenzen en in Nederland.

Nederlanders lijken niet altijd de consequenties van een en ander te zien. Hoewel dus maar een minderheid wil dat Nederland meer vluchtelingen opneemt, vindt een ruime meerderheid (62%) een herverdeling van de vluchtelingen die in Griekenland en Italië aankloppen over de andere Europese landen *waaronder Nederland*, een goed idee. En ruim de helft vindt dat oorlogsvluchtelingen alleen nog in de regio moeten worden opgevangen (wat de toestroom naar Nederland zou verminderen), terwijl uit een eerdere vraag bleek dat slechts 26% van de Nederlanders minder oorlogsvluchtelingen wil toelaten.

3

HOOFDSTUK

Kennis van vluchtelingenstromen

3. Kennis van migratie en vluchtelingen

3.1 Helft Nederlanders volgt nieuws

Iets meer dan de helft van de Nederlanders volgt het nieuws over de vluchtelingen (redelijk) goed (tabel 2). Een kleine groep van 7% volgt het nieuws op de voet. Slechts een klein deel van de Nederlanders (3%) volgt naar eigen zeggen helemaal geen nieuws over dit thema.

Tabel 2

In hoeverre volgt u het nieuws over vluchtelingen in Europa en Nederland? (n = 2.084)

	%
Op de voet	7
Vrij goed	47
Enigszins	43
Helemaal niet	3
TOTAAL	100

3.2 Omvang van vluchtelingenstromen

Wat weten Nederlanders van de aantallen mensen die wereldwijd op de vlucht zijn? En weten zij hoeveel vluchtelingen in Europa of Nederland asiel probeerden te krijgen? Gevraagd naar de aantallen vluchtelingen, geeft ongeveer de helft van de Nederlanders aan dit niet te weten (tabel 3). Welke aantallen worden genoemd door de mensen die wel een inschatting geven? Omdat het rekenkundig gemiddelde wordt beïnvloed door uitschieters, presenteren wij daarnaast de mediaan. De mediaan is de middelste waarde: 50% van de mensen noemt een hoger getal en 50% een lager getal. Degenen die een aantal konden noemen, geven een forse onderschatting van het aantal mensen dat wereldwijd vanwege oorlog of andere rampen op de vlucht is. Van deze groep noemt 50% een getal lager dan 3 miljoen, 50% een getal hoger dan 3 miljoen. In werkelijkheid zijn er wereldwijd ongeveer 58 miljoen vluchtelingen.¹ Voor het aantal vluchtelingen dat naar Europa of Nederland komt, zitten Nederlanders dichter in de buurt. De mediaan is 300.000 voor Europa (werkelijk: 562.265) en voor Nederland 25.000 (werkelijk: 24.515).

Tabel 3

Kennis van vluchtelingenstromen (n = 2.084)

	NL % GEEN IDEE	NL MEDIAAN indien aantal genoemd	NL GEMIDDELDE indien aantal genoemd	WERKELIJK
Aantal mensen wereldwijd op de vlucht vanwege oorlog of andere rampen (2014)	50%	3.000.000	32.168.701	58.000.000
Aantal vluchtelingen dat in Europa asiel probeert te krijgen (2014)	53%	300.000	5.161.672	562.265
Aantal vluchtelingen dat in Nederland asiel probeert te krijgen (2014)	47%	25.000	286.879	24.515

¹ De werkelijke aantallen zijn ontleend aan Vluchtelingenwerk Nederland, <http://www.vluchtelingenwerk.nl/feiten-cijfers/cijfers> (Geraadpleegd 5 augustus 2015).

4

HOOFDSTUK

Toelatingsbeleid

4. Toelatingsbeleid

4.1 Meer of minder vluchtelingen toelaten?

Na een aantal kennisvragen (hoofdstuk 3) is respondenten gevraagd of zij vinden dat Nederland meer, even veel of minder vluchtelingen moet toelaten. Deze vraag is zowel aan het begin als het eind van de vragenlijst gesteld. Bij de tweede keer kregen Nederlanders vooraf een infoblok te zien (figuur 1), waarin de aantallen vluchtelingen – volgens opgave van Vluchtelingenwerk – werden genoemd.²

Figuur 1

Infoblok in vragenlijst

Eind 2014 waren er wereldwijd bijna 60 miljoen mensen op de vlucht. Dat waren er 8 miljoen meer dan in 2013. Hiervan waren bijna 20 miljoen mensen hun land ontvlucht (bijna 4 miljoen Syriërs). 38 miljoen mensen zijn ontheemd: op de vlucht in eigen land.

Ruim 560.000 asielzoekers vroegen in 2014 bescherming in een EU-land. Hiervan kwam een vijfde deel uit Syrië.

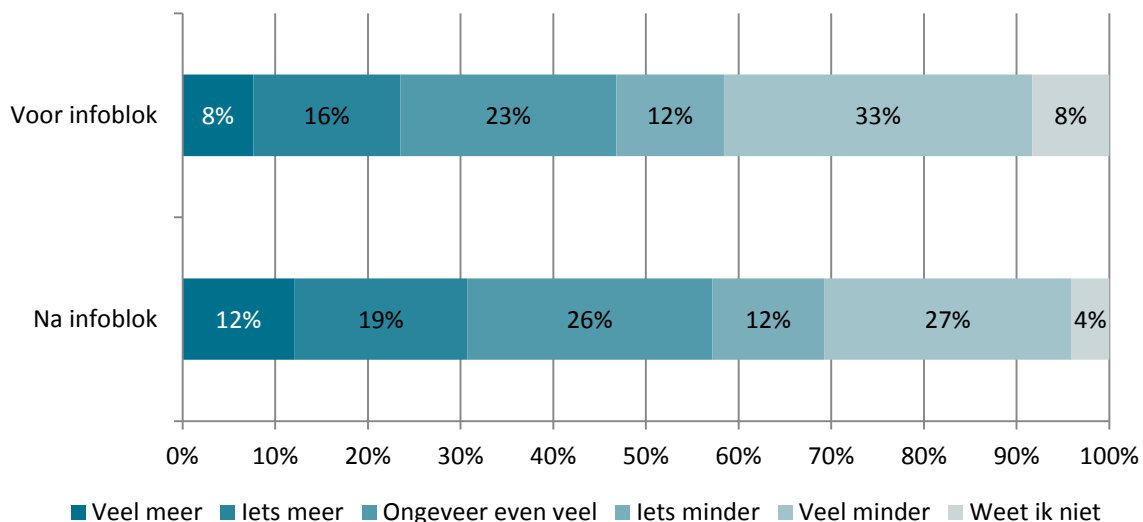
In 2014 zochten bijna 25.000 mensen bescherming in Nederland. De meeste daarvan waren afkomstig uit Syrië of Eritrea. In de eerste helft van 2015 vragen 8.742 mensen asiel aan.

Van de asielaanvragen die in 2014 in Nederland werden behandeld werd circa drie kwart toegewezen (wat betekent dat deze mensen in Nederland mogen blijven). In 2013 was dat ruim de helft.

Vóór het infoblok is 24% van de Nederlanders voor het toelaten van meer vluchtelingen (grafiek 1). Na het infoblok is dit percentage gestegen tot 31%. Per saldo vindt nog steeds een groter deel dat er minder (39%) dan meer (31%) vluchtelingen moeten worden toegelaten. Ongeveer een kwart van de Nederlanders wil hetzelfde aantal vluchtelingen blijven toelaten.

Grafiek 1

Moeten er in Nederland wat u betreft meer, even veel of minder vluchtelingen worden toegelaten?

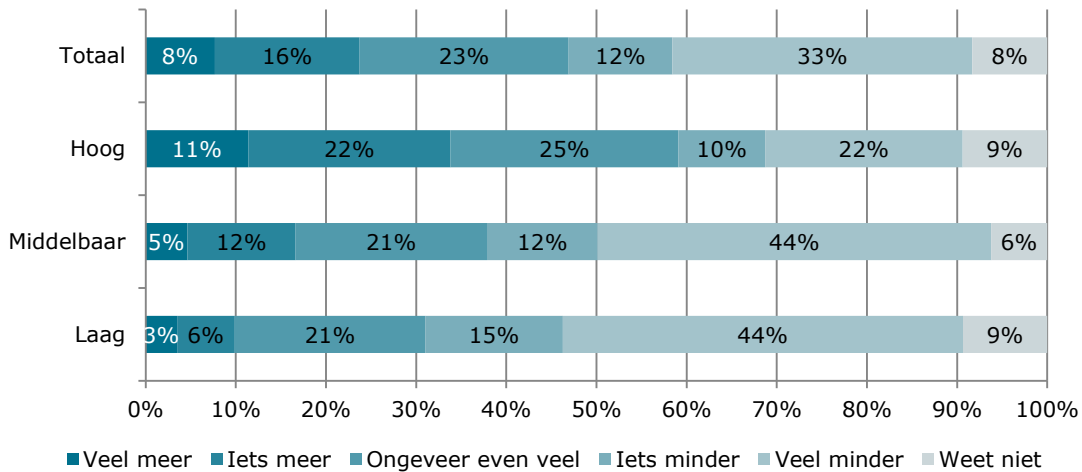

² De tweede keer werd de volgende toelichting opgenomen: "Nu u dit heeft gelezen stellen we u een eerdere vraag nog eens. Misschien bent u van mening veranderd, maar u mag natuurlijk ook hetzelfde antwoord geven".

Het draagvlak voor het toelaten van meer vluchtelingen hangt samen met het opleidingsniveau. Het percentage mensen dat meer vluchtelingen wil toelaten, loopt op van 9% onder laagopgeleide Nederlanders, naar 17% onder middelbaar opgeleiden en 33% onder hoogopgeleide Nederlanders (grafiek 2). Niettemin zijn ook onder hoogopgeleiden de groepen die meer (33%) dan wel minder vluchtelingen (32%) willen toelaten in balans.

Grafiek 2

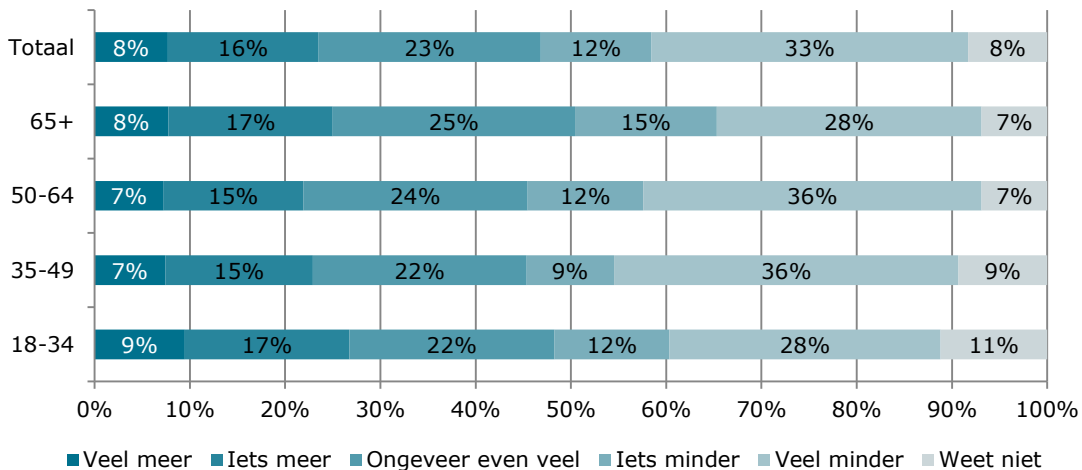
Toelating vluchtelingen in Nederland (zonder infoblok) naar opleidingsniveau (%)

Er is geen duidelijke samenhang tussen leeftijd en de mening over de toelating van vluchtelingen (grafiek 3). De procentuele verhouding van voor- en tegenstanders is redelijk stabiel over de verschillende leeftijdsgroepen.

Grafiek 3

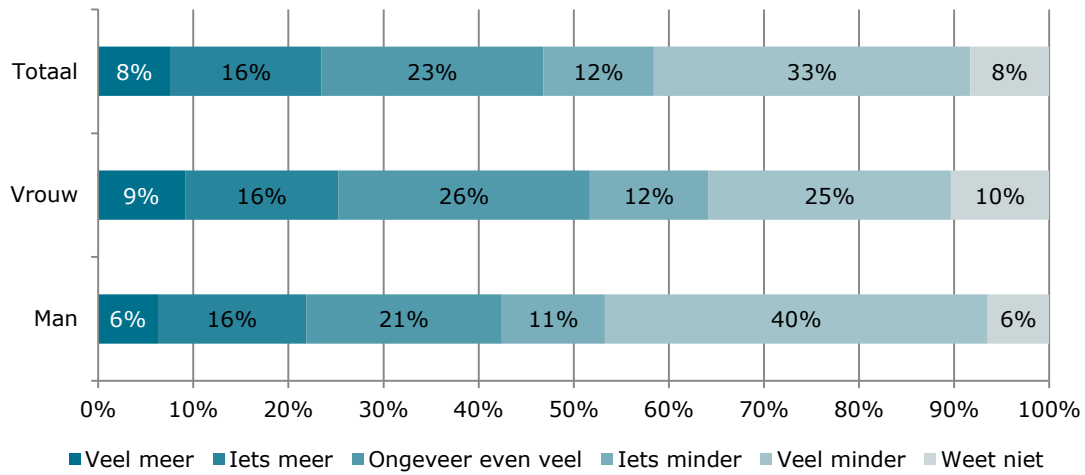
Toelating vluchtelingen in Nederland (zonder infoblok) naar leeftijd (%)

Mannen lijken in het algemeen wat restrictiever dan vrouwen: 40% van de mannen wil veel minder vluchtelingen toelaten, tegen 25% van de vrouwen (grafiek 4).

Grafiek 4

Toelating vluchtelingen in Nederland (zonder infoblok) naar geslacht (%)

Hoe Nederlanders denken over het toelaten van vluchtelingen is sterk afhankelijk van hun politieke voorkeur. Onder aanhangers van de PvdA, D66, CU en GroenLinks vinden we verhoudingsgewijs meer voor- dan tegenstanders van een liberaal toelatingsbeleid (tabel 4). Van de GroenLinks-kiezers is 63 procent voorstander van het toelaten van meer vluchtelingen. De meeste weerstand tegen het toelaten van meer vluchtelingen vinden we onder kiezers van de PVV, 50Plus en – in mindere mate – de VVD. Zo vindt 95 procent van de PVV-kiezers dat er (veel) minder vluchtelingen moeten worden toegelaten.

Tabel 4

Toelating vluchtelingen in Nederland (zonder infoblok) naar huidige politieke voorkeur Tweede Kamer (%)

	PVV	50 PLUS	VVD	SP	CDA	PVDD	SGP	D66	PVDA	CU	GL	TO-TAAL
Veel / iets meer	0%	2%	10%	20%	21%	24%	30%	38%	52%	52%	63%	24%
Ongeveer even veel	4%	14%	29%	25%	29%	33%	16%	35%	23%	25%	22%	23%
Veel / iets minder	95%	75%	54%	44%	42%	37%	32%	18%	18%	17%	6%	45%
Weet niet	1%	9%	7%	11%	8%	6%	22%	10%	7%	7%	9%	8%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
SALDO MEER-MINDER	-94%	-74%	-44%	-24%	-22%	-12%	-3%	20%	35%	35%	57%	-21%

“Alle mensen hebben recht op een veilige leefomgeving.”

“Grote cultuur- en opleidingsverschillen zijn niet goed voor onze samenleving. Opvang dient plaats te vinden in de regio.”

“De toestroom is groot, we kunnen niet alles laten opknappen door Italië en Griekenland.”

“Er zijn veel meer gelukszoekers dan vluchtelingen.”

Voorstanders wijzen op de humanitaire plicht van westerse landen om vluchtelingen op te vangen. Daarnaast vinden zij dat de toestroom te groot is om de opvang alleen aan landen als Italië en Griekenland over te laten. Nederland heeft in hun ogen voldoende middelen (ruimte, geld) om een steentje bij te dragen aan onderdak voor vluchtelingen.

Tegenstanders vinden dat de problemen regionaal moeten worden opgelost. Vluchtelingen zouden beter in de regio opgevangen kunnen worden. Ook twijfelen sommige Nederlanders aan de motieven van vluchtelingen om naar Europa te komen (‘gelukszoekers’). Daarnaast vinden zij dat Nederland de toestroom niet aankan of dat dit negatieve gevolgen heeft voor de verzorgingsstaat en het gevoel van saamhorigheid.

4.2 Hoeveel meer of minder vluchtelingen?

We hebben Nederlanders ook gevraagd hoeveel vluchtelingen *meer* of *minder* zouden moeten worden toegelaten. Onder voorstanders van een ruimhartig beleid denkt 50 procent aan het toelaten van maximaal 20.000 extra vluchtelingen (tabel 5). De grootste groep noemt een getal tussen 1.000 en 15.000. In 2014 probeerden ongeveer 24.500 vluchtelingen in Nederland asiel te krijgen. Opvallend is dat 21% van de voorstanders geen aantal wil of kan noemen.

Tabel 5

Hoeveel meer vluchtelingen zou Nederland moeten toelaten? (n = 490)
(Indien voorstander van het toelaten van meer vluchtelingen)

	%	CUMULATIEF %
Enkele honderden tot 1.000	3%	3%
Tussen de 1.000 en 5.000	14%	17%
5.000-10.000	18%	35%
10.000-15.000	10%	45%
15.000-20.000	5%	50%
20.000-30.000	6%	56%
30.000-40.000	6%	62%
40.000-50.000	4%	66%
50.000-100.000	8%	74%
Meer dan 100.000	5%	79%
Weet ik niet	21%	100%

Van de tegenstanders vindt 20 procent (9% van de Nederlanders) dat Nederland helemaal geen vluchtelingen meer zou moeten toelaten. Daarnaast denkt ongeveer de helft van deze groep aan het toelaten van maximaal enkele duizenden vluchtelingen (tabel 6).

Tabel 6

Hoeveel vluchtelingen zou Nederland per jaar nog moeten toelaten? (n = 935)
(Indien tegenstander van het toelaten van meer vluchtelingen)

	%	CUMULATIEF %
Helemaal geen	20%	20%
Maximaal enkele honderden	33%	53%
Maximaal enkele duizenden	17%	70%
Maximaal 5.000	11%	80%
Maximaal 10.000	6%	87%
Maximaal 15.000	2%	89%
Maximaal 20.000	2%	90%
Weet ik niet	10%	100%

4.3 Oorlogsvluchtelingen versus economische vluchtelingen

Vluchtelingen kunnen om verschillende redenen weggaan uit hun land van herkomst. In de vragenlijst is de vraag over het toelaten van vluchtelingen (zie paragraaf 4.1) afzonderlijk gesteld voor twee categorieën³: oorlogsvluchtelingen en economische vluchtelingen.⁴ Uit tabel 7 blijkt dat er onder Nederlanders meer draagvlak is voor het toelaten van oorlogsvluchtelingen dan economische vluchtelingen. Ongeveer 42% van de Nederlanders is voor het toelaten van meer oorlogsvluchtelingen, tegen 8% in het geval van economische vluchtelingen. Daarnaast geeft 26% aan dat er ongeveer even veel oorlogsvluchtelingen moeten worden toegelaten, tegen 13% bij economische vluchtelingen.

Tabel 7

Moeten er in Nederland wat u betreft meer, even veel of minder <type> vluchtelingen worden toegelaten?

	OORLOGS- VLUCHTELINGEN	ECONOMISCHE VLUCHTELINGEN	VERSCHIL E-O
Veel meer	17%	4%	-14%
Iets meer	25%	4%	-20%
Ongeveer even veel	26%	13%	-14%
Iets minder	9%	14%	5%
Veel minder	17%	61%	45%
Weet ik niet	5%	4%	-2%
Totaal	100%	100%	

We hebben de respondenten verder gevraagd hoeveel procent van de vluchtelingen om economische redenen asiel aanvraagt. Degenen die een percentage kunnen noemen, denken dat gemiddeld 54% van de asielzoekers economisch vluchteling is (tabel 8).⁵

Tabel 8

In Nederland vroegen in 2014 dus zo'n 25.000 mensen asiel aan. Hoeveel procent daarvan is volgens u economisch vluchteling? (en dus geen oorlogs- of politiek vluchteling)

	NL % GEEN IDEE	NL % GEMIDDELD indien % genoemd
Economische vluchtelingen (2014)	42%	54%

³ Deze vraag is gesteld voor het infoblok.

⁴ Hierbij is de volgende toelichting gegeven: Vluchtelingen zijn vaak op de vlucht voor oorlog of onderdrukking in hun land. Het komt ook voor dat mensen uit andere werelddelen op zoek gaan naar een beter bestaan, omdat hun eigen land hun niet de economische mogelijkheden biedt. Dit noemen we economische vluchtelingen.

⁵ Het werkelijke aantal economische vluchtelingen is niet bekend.

Bij de meeste partijen zijn er relatief meer voor- dan tegenstanders van het toelaten van meer oorlogsvluchtelingen (tabel 9). De steun is het grootst onder kiezers van GroenLinks, PvdA en ChristenUnie. Onder kiezers van de PVV en 50Plus bestaat het minste draagvlak voor het toelaten van meer oorlogsvluchtelingen. Bij enkele partijen, zoals 50Plus, VVD en CDA, wil ongeveer een derde van de kiezers hetzelfde aantal oorlogsvluchtelingen blijven toelaten.

Tabel 9

Toelating oorlogsvluchtelingen naar huidige politieke voorkeur (%)

	PVV	50 PLUS	VVD	CDA	SP	SGP	PVDD	D66	CU	PVDA	GL	TO-TAAL
Veel / iets meer	7%	14%	32%	38%	46%	60%	64%	64%	67%	73%	78%	42%
Ongeveer even veel	17%	31%	39%	36%	29%	17%	8%	22%	20%	18%	18%	26%
Veel / iets minder	73%	47%	27%	23%	19%	14%	18%	9%	8%	7%	2%	26%
Weet niet	2%	8%	3%	3%	6%	9%	10%	5%	5%	3%	2%	6%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
SALDO MEER-MINDER	-66%	-34%	4%	15%	26%	46%	46%	55%	59%	66%	76%	17%

Gevraagd naar de economische vluchtelingen, is de opvatting om minder vluchtelingen toe te laten het sterkst aanwezig onder PVV-, SGP- en VVD-kiezers. Nu zijn ook CU-, PvdA- en GL-stemmers, die in het algemeen voorstander zijn van een ruimhartiger asielsebeleid, geneigd eerder *minder* dan *meer* economische vluchtelingen op te vangen. (tabel 10).

Tabel 10

Toelating economische vluchtelingen naar huidige politieke voorkeur (%)

	PVV	SGP	VVD	50 PLUS	CDA	PVDD	SP	D66	CU	PVDA	GL	TO-TAAL
Veel / iets meer	1%	3%	3%	5%	5%	4%	11%	10%	12%	24%	26%	8%
Ongeveer even veel	1%	6%	12%	5%	10%	16%	7%	13%	32%	18%	28%	13%
Veel / iets minder	96%	89%	84%	81%	80%	76%	77%	73%	53%	55%	43%	75%
Weet niet	1%	3%	1%	9%	5%	4%	4%	4%	3%	3%	3%	4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
SALDO MEER-MINDER	-96%	-86%	-81%	-76%	-74%	-72%	-66%	-63%	-41%	-30%	-17%	-67%

4.4 Herverdeling en terugkeerverplichting

Voor de herverdeling van asielzoekers over Europa (waarbij rekening wordt gehouden met de grootte en welvaart van landen) bestaat een redelijk groot draagvlak: 62% van de Nederlanders vindt dit een (heel) goed idee. Ongeveer een derde vindt dit niet zo'n goed of slecht idee (tabel 11a).

Voor de maatregel om economische migranten hier te laten werken, maar met een terugkeerverplichting binnen twee of drie jaar, bestaat veel minder draagvlak. Een derde van de Nederlanders (34%) steunt dit, maar 60% vindt dit geen goed idee.

Tabel 11a

Houding ten aanzien van herverdeling asielzoekers en terugkeerverplichting economische migranten (%)

	HEEL GOED IDEE	GOED IDEE	NIET ZO'N GOED IDEE	SLECHT IDEE	WEET NIET	TOTAAL
Wat vindt u van de herverdeling van asielzoekers over Europa? Hierbij worden vluchtelingen die aankomen in Griekenland of Italië gelijkmatig verdeeld over andere Europese landen, waaronder Nederland. ⁶	15%	47%	13%	18%	7%	100%
Wat vindt u van het idee om meer economische migranten toe te laten om hier enkele jaren te werken, maar met een terugkeerverplichting? Na twee of drie jaar zouden ze weer moeten teruggaan naar hun eigen land.	8%	26%	24%	36%	6%	100%

De houding van Nederlanders ten aanzien van het vluchtelingenbeleid is soms tegenstrijdig. 'Slechts' een kwart wil dat er meer vluchtelingen naar Nederland komen, 45% wil er juist minder opnemen (grafiek 1). Maar uit tabel 11b blijkt dat een ruime meerderheid (62%) een eerlijke herverdeling van asielzoekers over Europa – naar rato van grootte en welvaart – een goed idee vindt. Dat zou betekenen – en dit is ook expliciet gesteld in de vraag – dat Nederland meer vluchtelingen zal opnemen. Opvallend genoeg vindt een derde deel (33%) van degenen die *minder* vluchtelingen willen het toch een goed idee de grote stroom vluchtelingen die in Zuid-Europa aankloppen te verdelen en dat ook Nederland zijn deel neemt. Een verklaring hiervoor is wellicht de extra informatie die de respondenten in deze vraag krijgen: er wordt impliciet niet alleen een beroep gedaan op de solidariteit met de vluchtelingen, maar ook met de (arme) Grieken en Italianen.

Tabel 11b

Houding ten aanzien van herverdeling asielzoekers over Europa versus al dan niet toelaten meer vluchtelingen (%)

MEER OF MINDER VLUCHTELINGEN OPNEMEN?	MEER	EVEN VEEL	MINDER	WEET NIET	TOTAAL
Wat vindt u van de herverdeling van asielzoekers over Europa? Hierbij worden vluchtelingen die aankomen in Griekenland of Italië gelijkmatig verdeeld over andere Europese landen, waaronder Nederland. ⁷					
Heel goed idee	40%	12%	5%	12%	15%
Goed idee	55%	69%	28%	61%	47%
Niet zo'n goed idee	3%	13%	20%	7%	13%
Slecht idee	1%	3%	38%	2%	18%
Weet niet	1%	3%	9%	18%	7%

4.5 Vestiging asielzoekerscentrum in de buurt

Herverdeling van asielzoekers over Europa of het opleggen van een terugkeerverplichting aan economische migranten zijn nog tamelijke abstracte maatregelen die meestal niet in de persoonlijke levenssfeer van Nederlanders ingrijpen. Dat is anders, wanneer een asielzoekerscentrum (azc) in de buurt wordt gevestigd. Deze vraag hebben we voorgelegd aan respondenten, waarbij we zijn uitgegaan van een azc met circa 300 asielzoekers in een straal van 500 meter. De grootste groep (41%) ziet dit als een 'noodzakelijk kwaad' ('als het moet, moet het'). Ongeveer een tiende van de Nederlanders vindt de vestiging van een azc leuk of interessant. Alles bij elkaar genomen, ziet ongeveer de helft van de Nederlanders in de komst van een azc geen groot probleem.

⁶ Toelichting gegeven aan respondenten: "Bij die verdeling wordt rekening gehouden met de grootte en rijkdom van de landen: grote, rijke landen vangen meer vluchtelingen op dan kleine, armere landen."

⁷ Voor toelichting, zie voetnoot 6.

Aan de andere kant ziet 30% van de Nederlanders liever geen azc in de buurt, terwijl 15% in sterkere mate de komst van een azc afwijst (tabel 12).

Tabel 12

Wat zou u ervan vinden als er een asielzoekerscentrum met circa 300 asielzoekers bij u in de buurt (in een straal van 500 meter) komt?

	%
Leuk / interessant	11%
Niet leuk, maar het is noodzakelijk (als het moet, moet het)	41%
Niet leuk, wil het liever niet	30%
Verschrikkelijk. Als ik zou kunnen, zou ik verhuizen	15%
Weet ik niet	4%
TOTAAL	100%

5

HOOFDSTUK

Stellingen vluchtelingenbeleid

5. Stellingen vluchtelingenbeleid

Grofweg lijkt het erop dat er een ruime meerderheid te vinden is vóór aanpak bij de oorsprong van het probleem (aanpak in de regio), dat er een licht negatieve teneur is over het al dan niet toelaten van meer vluchtelingen en wederom veel draagvlak voor een restrictieve aanpak aan de Europese binnengrenzen en in Nederland.

Tabel 13

Stellingen vluchtelingenbeleid (%)

	HELEMAAL MEE EENS	GROTEN-DEELS MEE EENS	GROTEN-DEELS MEE ONEENS	HELEMAAL MEE ONEENS	WEET NIET	TOTAAL
AANPAK IN DE REGIO						
Oorlogsvluchtelingen moeten alleen nog in de regio worden opgevangen, niet meer in Europa.	26%	29%	25%	14%	5%	100%
De landen in de Europese Unie moeten militair veel harder ingrijpen in de (burger)oorlogen die de vluchtelingenstromen veroorzaken.	20%	28%	23%	18%	11%	100%
Europese overheden moeten financieel veel meer bijdragen aan de opvang van vluchtelingen in de eigen regio.	23%	43%	15%	12%	8%	100%
TOELATING EN OPVANG						
Het toelaten van meer migranten is goed voor onze economie.	3%	13%	26%	42%	16%	100%
Europa moet een voorbeeld nemen aan Australië: geen enkele asielzoeker het continent op laten, maar ze opvangen op een naburig eiland (bijvoorbeeld in de Middellandse Zee).	21%	17%	23%	31%	7%	100%
Nederland moet een voorbeeld nemen aan Zweden: Zweden heeft een ruimhartig opnamebeleid en laat veel Syriërs overkomen uit vluchtelingenkampen.	9%	25%	28%	31%	8%	100%
Het is slecht dat van de vier miljoen vluchtelingen uit Syrië maar een kwart miljoen in Europa wordt opgevangen. Dat zouden er veel meer moeten zijn.	6%	21%	27%	35%	10%	100%
Nederland moet meer vluchtelingen opvangen, maar alleen als de andere EU-landen dat ook doen.	8%	34%	25%	28%	5%	100%
CONTROLE / RECHTEN IN NEDERLAND EN EUROPA						
De controles aan alle grenzen van de landen in de Europese Unie (de binnengrenzen) moeten opnieuw worden ingevoerd.	30%	22%	19%	24%	5%	100%
Er moet in Nederland op straat streng worden gecontroleerd op vluchtelingen. Mensen zonder verblijfsvergunning moeten het land worden uitgezet.	30%	29%	21%	15%	6%	100%
Vluchtelingen MET een verblijfsvergunning moeten pas na 5 jaar in aanmerking komen voor sociale voorzieningen, zoals een bijstandsuitkering en een sociale huurwoning.	22%	22%	26%	22%	8%	100%

Er is wel een duidelijke meerderheid (66%) voor de stelling dat Europese overheden financieel veel meer moeten bijdragen aan de opvang van vluchtelingen in de eigen regio. Ongeveer 55 procent vindt dat oorlogsvluchtelingen alleen nog in de regio moeten worden opgevangen (wat de toestroom naar Nederland zou verminderen), terwijl uit een eerdere vraag bleek dat slechts 26% van de Nederlanders minder oorlogsvluchtelingen wilde toelaten (paragraaf 4.3).

Circa 38% vindt dat Europa een voorbeeld moet nemen aan een restrictief asielbeleid zoals in Australië. Aan de andere kant is 34% het (helemaal) eens met de stelling dat Europa een voorbeeld moet nemen aan Zweden, dat een ruimhartig opnamebeleid heeft. Slechts een minderheid (16%) denkt dat het toelaten van meer migranten goed is voor de Nederlandse economie.

Verder zien we dat de meerderheid van de Nederlanders voorstander is van meer controlemaatregelen in Nederland en de Europese Unie. Dit betreft hernieuwde controles aan de binnengrenzen van de EU (52% eens) en strenge controle op vluchtelingen (59% eens).

Hoe mensen denken over het vluchtelingenbeleid wordt beïnvloed door hun politieke voorkeur (tabel 14). Bepaalde stellingen laten een sterke verdeeldheid onder aanhangers van de verschillende politieke partijen zien. Zo vindt een meerderheid van de kiezers van de PVV, 50Plus, SGP, SP, CDA en VVD dat de controles aan de binnengrenzen van de EU opnieuw moeten worden ingevoerd, terwijl dit op weinig steun kan rekenen van D66-, GroenLinks- en PvdA-stemmers. Wel bestaat er een duidelijke voorkeur (m.u.v. de PVV-stemmers) voor de stelling dat Europese overheden veel meer financieel moeten bijdragen aan de opvang van vluchtelingen in de eigen regio.

Tabel 14

Stellingen vluchtelingenbeleid naar huidige politieke voorkeur (% helemaal/grotendeels mee eens)

	VVD	PVDA	PVV	SP	CDA	D66	CU	GL	SGP	PVDD	50 PLUS	TO-TAAL
AANPAK IN DE REGIO												
Oorlogsvluchtelingen moeten alleen nog in de regio worden opgevangen, niet meer in Europa.	67%	33%	94%	55%	62%	39%	45%	22%	54%	36%	71%	55%
De landen in de Europese Unie moeten militair veel harder ingrijpen in de (burger)oorlogen die de vluchtelingenstromen veroorzaken.	55%	35%	71%	51%	50%	40%	43%	26%	49%	37%	50%	48%
Europese overheden moeten financieel veel meer bijdragen aan de opvang van vluchtelingen in de eigen regio.	64%	82%	39%	68%	71%	77%	80%	90%	71%	80%	58%	66%
TOELATING EN OPVANG												
Het toelaten van meer migranten is goed voor onze economie.	8%	35%	4%	20%	20%	20%	10%	44%	11%	22%	5%	16%
Europa moet een voorbeeld nemen aan Australië: geen enkele asielzoeker het continent op laten, maar ze opvangen op een naburig eiland (bijvoorbeeld in de Middellandse Zee).	47%	16%	91%	38%	36%	16%	18%	10%	39%	32%	62%	39%
Nederland moet een voorbeeld nemen aan Zweden: Zweden heeft een ruimhartig opnamebeleid en laat veel Syriërs overkomen uit vluchtelingenkampen.	20%	64%	2%	40%	34%	49%	62%	76%	43%	44%	7%	34%
Het is slecht dat van de vier miljoen vluchtelingen uit Syrië maar een kwart miljoen in Europa wordt opgevangen. Dat zouden er veel meer moeten zijn.	15%	44%	3%	34%	30%	39%	50%	59%	31%	30%	14%	27%
Nederland moet meer vluchtelingen opvangen, maar alleen als de andere EU-landen dat ook doen.	38%	55%	14%	44%	49%	66%	53%	40%	54%	38%	42%	42%
CONTROLE / RECHTEN IN NEDERLAND EN EUROPA												
De controles aan alle grenzen van de landen in de Europese Unie (de binnengrenzen) moeten opnieuw worden ingevoerd.	55%	26%	93%	58%	57%	28%	38%	16%	67%	47%	88%	52%
Er moet in Nederland op straat streng worden gecontroleerd op vluchtelingen. Mensen zonder verblijfsvergunning moeten het land worden uitgezet.	74%	32%	97%	57%	69%	42%	45%	15%	61%	50%	78%	59%
Vluchtelingen MET een verblijfsvergunning moeten pas na 5 jaar in aanmerking komen voor sociale voorzieningen, zoals een bijstandsuitkering en een sociale huurwoning.	50%	24%	78%	38%	52%	29%	18%	14%	53%	48%	53%	44%

6

HOOFDSTUK

Onderzoeksverantwoording

6. Onderzoeksverantwoording

I&O Research voerde van donderdag 6 augustus tot en met zondag 9 augustus 2015 een online onderzoek uit naar de kennis, houding en standpunten van Nederlanders van 18 jaar en ouder ten aanzien van de vluchtelingenstromen in Nederland en Europa. In totaal hebben in deze periode 2.084 Nederlanders deelgenomen aan het onderzoek. Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). De respondenten hebben geen financiële vergoeding gehad voor hun aanmelding voor het panel. Ook voor deelname aan dit onderzoek kregen respondenten geen vergoeding.

De onderzoeksresultaten zijn na herweging op geslacht, leeftijd, regio en stemgedrag (TK 2012) representatief voor Nederlanders van 18 jaar en ouder, voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Dit is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard.

I&O Research

I&O Research BV is een bureau voor beleids- en marktonderzoek. I&O Research is het achtste marktonderzoeksbureau van Nederland. In de publieke sector behoort I&O Research tot de top drie. I&O Research heeft vestigingen in Enschede, Hoorn en Nieuwegein.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001 en ISO 20252 gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 26362 gecertificeerd. Dit is de norm voor online Access Panels.